

Baroka perioda koka arhitektūras pārle

Ungurmuiža

Visā Latvijā nav otras tik unikālas baroka koka ēkas, kā Ungurmuiža ar saviem sienu gleznojumiem, lielajiem ozoliem un liepām muižas parkā, un gaisā jūtamo seno dienu dvesmu. Ungurmuižas koka ēku ansamblis ieņem nozīmīgu vietu Latvijas kultūrvēsturiskajā mantojumā, ne velti 1732.gadā celtā baronu fon Kampenhauzenu dzimtas māja mūsdienās ir starptautiska mēroga kultūras, vēstures un tūrisma objekts. Tomēr ne mazāk kā vēsturiskās vērtības, uz Ungurmuižu vilina tās ikgadējie kultūras pasākumi un tās īpašais miera un harmonijas oreols.

Ungurmuiža ir viena no pirmajām vērienīgajām baroka būvēm, kas Vidzemē tika uzcelta pēc postošā Ziemeļu kara. Ar savu eleganto vienkāršību, dabisko iekļaušanos apkārtējā ainavā un Limbažu gleznotāja Georga Dītriha Hinša radītajiem sienu gleznojumiem, muiža aicina apmeklētāju te atgriezties atkal un atkal.

Ungurmuižas vadītāja Ieva Ņevečorova stāsta, ka šis Ungurmuižai ir īpašs, jubilejas gads. “Vēstures dokumentos redzam, ka 1732.gada 6.augustā barons fon Kampenhauzens raksta: muiža ir pabeigta”. Viņa atzīst, ka pēdējie divi gadi Covid-19 pandēmijas ierobežošanai noteikto pulcēšanās aizliegumu dēļ muižai, līdzīgi kā visai

Latvijas tūrisma nozarei, bijuši smagi. Daudzi plāni palikuši nerealizēti un nācies darboties uz “izdzīvošanas robežas”. Jo neatkarīgi no tā, ir pandēmija vai nav, muižai tomēr jāveic pamatuzturēšanas darbi. Turklāt nedrīkst aizmirst ne vien par pašas muižas, bet arī tās kompleksā ietilpstošo ēku atjaunošanu. Nu pienākusi kārta arī muižas kādreizējo īpašnieku pēdējās atdusas vietas – kapličas restaurācijai.

Senā kapliča atgūs kādreizējo veidolu

Tāpat kā viss muižas ēku komplekss, arī kapliča iekļauta valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā. 1760g. celtā Ungurmuižas kapliča kā pirmā šāda veida būve pie muižām, kļuvusi par prototipu, kura ietekmi jūt daudzās Vidzemes kapliču būvēs. Dzimtas kapos guldīti fon Kampenhauzenu dzimtas locekļi līdz pat 1942.gadam, bet skats no kapličas uz muižas dzīvojamo māju veidots kā pēdējais dzimtas mirušo skats uz savu dzīves vietu. Kapličas aizmugurē atrodas galvenokārt muižas kalpotāju un hērnhūtiešu apbedījumi.

Laika zobs, abi pasaules kari un diemžēl arī cilvēku nesaprātīgā rīcība kapliču nav saudzējuši. 1917.gadā krievu karavīri tai uzlauza grīdu un izrakņāja apbedījumus, kapliča postīta arī pēc Otrā pasaules kara, nu pienācis laiks tās atjaunošanai.

Ieva Ņevečorova ir gandarīta, ka šogad ar Kultūrkapitāla fonda atbalstu uzsākts kapličas atjaunošanas projekts, un stāsta, ka 1.kārtā paredzēta situācijas izpēte - arhīva materiālu apkopošana, kapličā esošo akmens, ģipša, metāla daļu inventarizācija, veicot akmens fragmentu šķirošanu, foto fiksāciju, materiāla un saglabātības stāvokļa fiksēšana, kā arī citi, citi līdzīgi darbi. Pēc tam sekos darbs pie nākamajām kārtām. 2. kārtā tiks veikta restaurācijas projekta izstrāde un saskaņošana, bet 3. kārtā notiks pašas kapličas restaurācija.

“Mēs katru gadu kaut ko papildinām un iespēju robežās darām. Līdzko ir iespēja, turpinām restaurācijas procesu un veicam visu iespējamo, lai muižu saglabātu pēc iespējas labākā stāvoklī,” saka Ungurmuižas vadītāja. Kā piemēru viņa min 2020.gadā ar Eiropas Savienības finanšu līdzekļu atbalstu izveidoto siltumapgādes sistēmu divās muižas ēkās – Kungu mājā un Vecajā skolas ēkā. Atjaunots arī vietējās nozīmes arhitektūras piemineklis – Leduspagraba ēka, kurā izvietota katlumāja. “Pateicoties šim projektam varam strādāt visa gada garumā. Tā kā tagad ēkas iespējams apkurināt arī ziemā, to koka daļas vairs neiet bojā. Šis ir labās prakses piemērs, kā šādus vecus objektus var saglabāt nākamajām paaudzēm,” stāsta Ieva Ņevečorova.

Ungurmuižas “pievienotā vērtība”

“Ungurmuiža ir Latvijas piļu un muižu asociācijas biedre, un noteikti piedalīsimies akcijā “Apceļo Latvijas pilis un muižas”. Piedalāmies arī “Lauku ceļotāja” dienās un, tā kā esam arī Gaujas nacionālā parka klastera “Gauja” dalībnieki, arī “Enter Gauja” aktivitātēs,” saka Ungurmuižas vadītāja. Viņa teic, ka tikai ar muzeju vien Ungurmuiža izdzīvot nespētu, tādēļ ir radīti arī papildus pakalpojumi – iespēja nakšņot muižas īpašajā atmosfērā, pieejama arī ēdināšana un telpu noma. “Mūsdienu cilvēks vairs neiet tikai uz muzeju vien, viņš vēlas saņemt kaut ko vairāk,” teic Ieva Ņevečorova un atzīst, ka tieši pateicoties šai “pievienotajai vērtībai”, Ungurmuižai pēdējos divos grūtajos gados izdevies izdzīvot. Nakšņošana muižā, ievērojot visas epidemioloģiskās drošības prasības, maltītes ieturēšana muižas restorānā, kad tas bija iespējams, viss devis kopējo ieguldījumu Ungurmuižai. “Ja cilvēki ieradusies Ungurmuižā, lai saņemtu šos pakalpojumus, viņi noteikti apmeklēs arī muzeju,” tā Ieva Ņevečorova.

Gaidāma spilgta sezona

Ungurmuiža ir iecienīts tūrisma gala mērķis ne vien vēstures cienītājiem, bet arī ikvienam, kam tuva kultūras dzīve. Stāsta, ka reiz te valdījusi ļoti radoša atmosfēra un uzturējušies neparasti ļaudis. Šī gaisotne saglabājusies līdz pat mūsu dienām, un arī šogad Ungurmuižā gaidāma spilgta un interesanta sezona.

Jau no 6.marta līdz 15.maijam te iespējams apskatīt Elīzas Kleines – Šablinskas mākslas darbu izstādi “Ēdene”, kurā redzami tekstilmākslas tehnikā radīti darbi. No 20.maija būs skatāma Vinetas Geidas izstāde “Mandalas”, augusta beigās durvis vērs Kristīnes Luīzes Avotiņas personālizstāde, novembrī – Ināras Liepas personālizstāde, bet no 2.jūlija būs skatāmi mākslinieka Alekseja Naumova darbi ar Francijas un Itālijas ainavām. Šī izvēle nav nejauša, jo cieši sasaucas ar Mazajiem Ungurmuižas opersvētkiem, kuri būs veltīti itāļu operai. Operas svētki Ungurmuižā aizsākās jau pirms 15 gadiem un kļuvuši par iecienītu tradīciju nopietnās mūzikas cienītājiem. Turklāt muižas un senā parka vide ir lieliska dabas koncertzāle klasiskajai mūzikai.

Būs iespējams arī izglītojošos semināros turpināt jau pirms vairākiem gadiem sāktu hērnhūtsma jeb brāļu draudžu vēstures un mantojuma iepazīšanu. Arī šīs tēmas izvēle nav nejauša, jo barons fon Kampenhauzens bija hērnhūtsma atbalstītājs un veicinātājs. 1734. gadā viņš blakus kungu mājai uzcēla muižas skolu, kurā sākotnēji tajā mācījās 24 zemnieku bērni, bet 1763. gadā – 91 audzēknis.

Un, protams, augusta sākumā viesus gaidīs arī tradicionālā “Šūbertiāde”, kuras ideja aizsākusies vēl 1997.gadā. Greimdēties slavenā austriešu komponista Franča Šūberta mūzikā uz Ungurmuižu dodas profesionālās mūzikas cienītāji ne vien no visas Latvijas, bet arī no ārvalstīm.

Ieva Nevečorova stāsta, ka augustā nu jau septīto reizi notiks arī “Zvaigžņu nakts”, kad apmeklētājus gaidīs āra kino seanss, būs iespēja caur teleskopu vērot zvaigznes, baudīt maltīti nakts restorānā, netrūks arī bērniem domātu pasākumu.

Šogad Ungurmuižā atgriezīsies arī tradicionālā Saimniekballe, kura pagājušogad Covid-19 dēļ izpalika. Pasākumu būs daudz. Šovasar Ungurmuižā ikvienam būs ko redzēt un darīt.

Lai cilvēki brauktu vēl un vēl...

Turpinās arī materiālu vākšana Ungurmuižas pastāvīgās ekspozīcijas papildināšanai. Ieva Nevečorova teic lielu paldies Mūrmaņu ģimenei, kura muzejam nodevusi ne vienu vien ar Ungurmuižu saistītu eksponātu. Ieva stāsta, ka pirms Otrā pasaules kara toreizējā barona fon Kampenhauzena ģimenei izceļojot uz Vāciju, viņš apkārtnes zemniekiem par labu darbu esot uzdāvinājis daudzas no muižas lietām. Tādēļ muzeja darbinieki būtu ļoti priecīgi un pateicīgi, ja vietējie iedzīvotāji, kuru ģimenēs saglabājušās kādas lietas no Ungurmuižas, tās atvēlētu uz laiku eksponēt vai arī nodotu muzeja rīcībā. Tāpat Ungurmuiža gaida brīvprātīgos, kas būtu ar mieru nākt palīgā apkārtnes sakopšanā – lapu grābšanā, zaru grābšanā un līdzīgos darbos. Par palīdzīgas rokas sniegšanu Ungurmuiža dāvās ielūgumus uz saviem pasākumiem.

Pirms sezonas sākuma muzeja ļaudīm ir karsts darba laiks, jo tiek strādāts pie dažādu 19.gadsimta interjera priekšmetu un mēbeļu sakopšanas, tāpat apskatei nonāks arī ar barona fon Kampenhauzena roku aprakstīta Bībele un vēl citi eksponāti. “Plānojam to visu savest kārtībā, lai, jaunajai sezonai sākoties, pastāvīgajā ekspozīcijā varētu apmeklētājus iepriecināt ar no muižas nākušām oriģināllietām,” stāsta Ungurmuižas vadītāja.

“Mums ir svarīgi, lai cilvēki šurp atgrieztos. Jau izveidojies pastāvīgs Ungurmuižas mīļotāju pulks, kas seko līdzī mūsu jaunumiem un atbrauc vēl un vēl. Viņi brauc ne vien uz konkrētiem pasākumiem, bet pēc tās atmosfēras kopuma, ko var šeit iegūt,” saka Ieva Nevečorova.